រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

តម្លៃស្ត្រីខ្មែរក្នុងសម័យសកលភាវូបនីយកម្ម

The Values of Khmer Women in the Age of Globalization

តាន់ ផល្លី

និក្ខេបបទបណ្ឌិត

ជំនាញ ទស្សនវិជ្ជា

ជំនាន់ទី២ វគ្គ១

គ្រូណែនាំ ៖ បណ្ឌិតសភាចារ្យ ខ្លូត ធីតា

ឆ្នាំ ២០២២

មាតិកា

ទំព័រ

ឧទ្ទិសស្នាដៃ i
សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ ii
អំណះអំណាង iii
បញ្ជីអក្សរកាត់ iv
មូលន័យសង្ខេប (ភាសាខ្មែរ) x
មូលន័យសង្ខេប (ភាសាអង់គ្លេស) xi
សង្ខេបនិក្ខេបបទ (ភាសាខ្មែរ) xii
សង្ខេបនិក្ខេបបទ (ភាសាអង់គ្លេស) xvii
អារម្ភកថា xxi

សេចក្តីផ្តើម

១-លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ ១
២-ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ ២
៣-គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ ៤
៤-ដែនកំណត់និងវិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ ៤
៥-វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ ៥
៦-សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ ៧
៧-រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ ៧

ជំពូកទី១
ស្ថានភាពទូទៅអំពីតម្លៃស្ត្រីនៅក្នុងសង្គមខ្មែរ

១.១-និយមន័យ «តម្លៃ» និង «ស្ត្រី» ៨
១.១.១-«តម្លៃ» និង «តម្លៃមនុស្ស» ៨
១.១.២-និយមន័យ «មេ» «ស្រី» និង «ស្ត្រី» ១០
១.១.៣-និយមន័យសង្គម ១២
១.១.៤-និយមន័យសកលភាវូបនីយកម្ម ១៣
១.២-ទស្សនៈរបស់ទស្សនវិទូមួយចំនួនចំពោះស្ត្រី ១៤
១.២.១-ទស្សនៈរបស់ប្លាតុង (PLATON) ១៥

១.២.២-ទស្សនៈរបស់ហ្សង់ហ្សាក់រ៉ូសូ (Jean Jacques Rousseau) ១៥
១.២.៣-ទស្សនៈរបស់លោក ម៉ូ ស៊ីស (Moses)... ១៧
១.២.៤-ទស្សនៈរបស់បណ្ឌិតក្រិចកូរី (Dr. Gregory B.Sadler) ១៧
១.២.៥-ទស្សនៈរបស់ដាឡៃ ឡាម៉ា (DALAI LAMA) ១៩
១.២.៦-ទស្សនៈស្ត្រីនិយមរបស់លោកម៉ាយឃើល ហ្វូខូល Michel Foucalt........ ២០
១.២.៧-ទស្សនៈសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត.. ២២
១.៣-ស្ត្រីខ្មែរក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ ២៤
១.៣.១-ស្ត្រីខ្មែរ នៅសម័យហ្វូណន (អាណាចក្រភ្នំ មុនសម័យអង្គរ)
សតវត្សទី១-ឆ្នាំ៥៥០ .... ២៤
១.៣.២-ស្ត្រីខ្មែរ នៅសម័យចេនឡា (មុនសម័យអង្គរ) សតវត្សទី៦-ឆ្នាំ៨០២...... ២៨
១.៣.៣-ស្ត្រីខ្មែរ នៅសម័យអង្គរ ឆ្នាំ៨០២-ឆ្នាំ១៤៣១.................................... ៣០
១.៣.៤-ស្ត្រីខ្មែរ នៅសម័យចតុមុខ (ក្រោយសម័យអង្គរ) ឆ្នាំ១៤៣១-ឆ្នាំ១៥១៦ ៣១
១.៣.៥-ស្ត្រីខ្មែរ នៅសម័យលង្វែក (ឆ្នាំ១៥១៦-១៦២០)............................... ៣៣
១.៣.៦-ស្ត្រីខ្មែរ នៅសម័យឧដុង្គ (ឆ្នាំ១៦២០-១៨៦៣)................................ ៣៥
១.៣.៧-ស្ត្រីខ្មែរ នៅសម័យអាណានិគមបារាំង (១៨៦៣-១៩៥៣)................... ៣៦
១.៣.៨-ស្ត្រីខ្មែរ នៅសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម (១៩៥៥-១៩៧០) ៣៨
១.៤-ស្ត្រីខ្មែរសម័យឆ្នាំ១៩៧០-បច្ចុប្បន្ន.. ៤០
១.៤.១-ស្ត្រីខ្មែរនៅសម័យសាធារណៈរដ្ឋកម្ពុជា ១៩៧០-១៩៧៥..................... ៤០
១.៤.២-ស្ត្រីខ្មែរនៅសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ១៩៧៥-១៩៧៩ .... ៤១
១.៤.៣-ស្ត្រីខ្មែរនៅសម័យសាធារណៈរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា-រដ្ឋកម្ពុជា ១៩៧៩-១៩៩៣
.... ៤២
១.៤.៤-ស្ត្រីខ្មែរនៅសម័យរាជាណាចក្រកម្ពុជាទី២ ឆ្នាំ១៩៩៣-បច្ចុប្បន្ន............. ៤៣

ជំពូកទី២

ស្ត្រីខ្មែរក្នុងសម័យសកលភាវូបនីយកម្ម

២.១-ការអប់រំ ៧៦
២.១.១-ការអប់រំសម័យអតីតកាល ៧៧
ក-ទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណី ៨១
ខ-ច្បាប់ស្រី... ៨៦
គ-ច្បាប់ប្រុស ៩៥

២.១.២-ការអប់រំរបស់មាតាបិតាក្នុងគ្រួសារ.. ១០០
២.១.៣-ការអប់រំសម័យទំនើប ១០២
ក-ការអប់រំក្រៅប្រព័ន្ធ ១០៥
ខ-ការអប់រំនៅក្នុងសមាហរណកម្មអាស៊ាន ១០៧
គ-ការអប់រំយុគសម័យឌីជីថល ១០៨
២.២-ការចូលរួមរបស់ស្ត្រីខ្មែរក្នុងសង្គមបច្ចុប្បន្ន ១០៩
២.២.១-តួនាទីស្ត្រីនៅក្នុងគ្រួសារ... ១១០
២.២.២-ស្ត្រីក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច-ឯកជន... ១១៣
ក-សេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ ១១៧
ខ-អាជីវកម្មខ្នាតតូច-មធ្យម... ១១៨
២.២.៣-ការចូលរួមរបស់ស្ត្រី នៅក្នុងអង្គនីតិបញ្ញត្តិ ១២០
ក-ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ១២០
ខ-ស្ថាប័នព្រឹទ្ធសភា.. ១២១
គ-ស្ថាប័នរដ្ឋសភា ១២២
២.២.៤-ការចូលរួមរបស់ស្ត្រី នៅក្នុងអង្គនីតិប្រតិបត្តិ.. ១២៣
ក-រាជរដ្ឋាភិបាល-ក្រសួង-ស្ថាប័ន-ខេត្ត (ថ្នាក់ជាតិ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ).......... ១២៣
២.២.៥-ការចូលរួមរបស់ស្ត្រី នៅក្នុងអង្គតុលាការ... ១២៦
២.២.៦-ស្ត្រីក្នុងការចូលរួមការងារស្ម័គ្រចិត្ត និងសមាគម អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល... ១២៧
ក-ការងារស្ម័គ្រចិត្ត... ១២៧
ខ-កាកបាទក្រហមកម្ពុជា Cambodian Red Cross (CRC) ១៣០
គ-សមាគមនារីកម្ពុជាដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍ (ន ក ស អ) ១៣៦
ឃ-សមាគមកាយឫទ្ធិនារីកម្ពុជា Girl Guides Association of Cambodia . ១៤៥
២.៣-តម្លៃស្ត្រីខ្មែរក្នុងសម័យសកលភាវូបនីយកម្ម ១៥១
ក-សម្តេចព្រះមហាក្សត្រី ព្រះវររាជមាតាជាតិខ្មែរ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានរោត្តម មុនីនាថ សីហនុ ក្នុងសេរីភាព សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងសុភមង្គល ១៥១
ខ-សម្តេចកិត្តិព្រឹទ្ធបណ្ឌិត ប៊ុន រ៉ានី ហ៊ុនសែន ១៥៦
គ-សម្តេចកិត្តិសង្គហបណ្ឌិត ម៉ែន សំអន.. ១៦៣
ឃ-លោកជំទាវ បណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នី... ១៦៤
ង-ស្ត្រីជាបណ្ឌិតសភាចារ្យ និងរដ្ឋមន្ត្រី.. ១៦៥
-បណ្ឌិតសភាចារ្យ ខ្លូត ធីតា ១៦៥

-បណ្ឌិតសភាចារ្យ គៀង សកុណា ១៦៩
-លោកជំទាវកិត្តិបណ្ឌិត អ៊ឹង កន្ថាផាវី ១៧០
ច-ស្នាដៃស្ត្រីវិស័យផ្សេងៗ ១៧១

ជំពូកទី៣
សារៈសំខាន់នៃតម្លៃស្ត្រីខ្មែរក្នុងសង្គម

៣.១-កត្តារីកចម្រើន ១៧៧
៣.១.១-ស្ត្រីនៅក្នុងគ្រួសារ ១៧៧
៣.១.២-ស្ត្រីទទួលបានការអប់រំខ្ពស់ជាងមុន ១៧៧
៣.១.៣-ស្ត្រីក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច ១៧៩
៣.១.៤-គោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ និងបង្កើនភាពអង់អាចដល់ស្ត្រី ១៨១
-ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រនារីរតនៈ ១៨២
៣.១.៥-វឌ្ឍនភាពនៃការចូលរួមរបស់ស្ត្រីក្នុងការធ្វើសេចក្ដីសម្រេចក្នុងវិស័យសាធារណៈ និងនយោបាយ ១៨៣
ក-ស្ត្រីក្នុងស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិ ១៨៤
-ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ ១៨៤
-សមាជិកព្រឹទ្ធសភា ១៨៤
-សមាជិករដ្ឋសភា ១៨៤
ខ-ស្ត្រីក្នុងស្ថាប័នប្រតិបត្តិ ១៨៤
-ស្ត្រីជាសមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល ១៨៤
-ស្ត្រីជាមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល ១៨៤
-ប្រធាន-សមាជិកក្រុមប្រឹក្សា ឃុំ សង្កាត់ រាជធានី ស្រុក ខណ្ឌ ១៨៤
គ-ស្ត្រីក្នុងស្ថាប័នតុលាការ ១៨៦
៣.១.៦-ស្ត្រីក្នុងការងារស្ម័គ្រចិត្ត សមាគម អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ១៨៧
៣.២-បញ្ហាប្រឈម ១៩៣
៣.២.១-ទំនៀមទម្លាប់-ប្រពៃណីខ្មែរ ១៩៥
៣.២.២-កង្វះការលើកទឹកចិត្ត ១៩៧
៣.២.៣-សង្គ្រាមស៊ីវិលនៅកម្ពុជា ១៩៨
៣.៣-ដំណោះស្រាយ ១៩៨

៣.៣.១-ផ្តល់ឱកាសដល់កុមារី យុវតី និងស្ត្រីវ័យក្មេងបានទទួលបានការអប់រំ ១៩៩
៣.៣.២-ការពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់ស្ត្រីដោយខ្លួនឯង...................................... ២០១
៣.៣.៣-បន្តការបញ្ច្រាបយេនឌ័រ.. ២០២
៣.៣.៤-បន្តអនុវត្តលុបបំបាត់រាល់ការរើសអើងប្រឆាំងនារីភេទ ២០៤
៣.៣.៥-លុបបំបាត់អំពើហឹង្សាលើស្ត្រី ២០៧
៣.៣.៦-ការផ្លាស់ប្តូរផ្នត់គំនិតរបស់សង្គមចំពោះស្ត្រី-ការកែប្រែឥរិយាបថ ២០៨

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍

-សេចក្តីសន្និដ្ឋាន.. ២០៩
-អនុសាសន៍.. ២១០

គន្ថនិទ្ទេស
ឧបសម្ព័ន្ធ

អំណះអំណាង

នាងខ្ញុំ **គាន់ ផល្លី** ជាបេក្ខនារីបណ្ឌិតទស្សនវិជ្ជាជំនាន់ទី២ វគ្គ១ នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា សូមជានាថា និក្ខេបបទថ្នាក់បណ្ឌិតទស្សនវិជ្ជាក្រោមប្រធានបទ **"តម្លៃស្ត្រីខ្មែរក្នុងសម័យសកលភាវូបនីយកម្ម"** គឺជាស្នាដៃស្រាវជ្រាវផ្ទាល់របស់នាងខ្ញុំដោយគ្មានពាក់ព័ន្ធនឹងនិក្ខេបបទរបស់អ្នកផ្សេងឡើយ។

នាងខ្ញុំសូមជានាអះអាងថា ទិន្នន័យនិងលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវនិងការចងក្រងនិក្ខេបបទនេះ គឺកើតចេញពីការស្រាវជ្រាវ និងប្រមូលឯកសារដែលពាក់ព័ន្ធលើផ្នែកលិខិតបទដ្ឋានផ្សេងៗ និងចំណេះវិជ្ជាដែលបានមកពីការ ខិតខំបង្ហាត់បង្រៀនរបស់សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិតគ្រប់មុខជំនាញនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ជាពិសេសបទពិសោធន៍ នៃការងាររបស់នាងខ្ញុំផ្ទាល់ដែលបាន ឆ្លងកាត់ជីវិតរស់នៅក្នុងរបប៦ជំនាន់គឺ សម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម(១៩៥៣-១៩៧០)សម័យសាធារណរដ្ឋខ្មែរ(១៩៧០-១៩៧៥) សម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ(១៩៧៥-១៩៧៩) សម័យសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា(១៩៧៩-១៩៨៩) សម័យរដ្ឋកម្ពុជា(១៩៨៩-១៩៩៣) និងសម័យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា(១៩៩៣ រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន)។ បន្ថែមលើបទពិសោធន៍របស់នាងខ្ញុំផ្ទាល់លើការងារជាមួយកុមារី យុវតី និងស្ត្រីវ័យក្មេងនៅសមាគមកាយឫទ្ធិនារីកម្ពុជា Girl Guides Association of Cambodia (GGAC) រយៈពេល២៦ឆ្នាំ (១៩៩៦-២០១៦) ហើយនៅបន្តជួយជាទីប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់ដល់បច្ចុប្បន្ននិងជាសមាជិកាគណៈអចិន្ត្រៃយ៍នៃគណៈកម្មាធិការកណ្តាលសមាគមនារីដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍រយៈពេល២៣ឆ្នាំកន្លងមក (១៩៩៩-បច្ចុប្បន្ន) ហើយបានចូលរួមសកម្មភាពក្នុងតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក Friend Asia Pacific WAGGGS និងពិភពលោក Society Olave-Baden Powel ដែលទាក់ទងនឹងការអប់រំរបស់កុមារី យុវតី និងស្ត្រីវ័យក្មេងក្នុងនាមជាអ្នកសម្របសម្រួលប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា (Country Coordinator Cambodia)។ ជាពិសេសការងារគ្រប់គ្រងលើមុខជំនួញតាំងពីឆ្នាំ១៩៧៩ ដល់បច្ចុប្បន្នមានជាអាទិ៍ៈ លក់ត្បូងថ្មមានតម្លៃ និងគ្រឿងអលង្ការតុសិត, សណ្ឋាគា និងភោជនីយដ្ឋានតុសិត, លក់-ទិញ និងសាងសង់ និងកែលម្អ គេហដ្ឋាន-ដី, ផ្តល់ប្រាក់កម្ចី ឥណទានអភិវឌ្ឍន៍ប្រជាជន (មីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ)។

ដូច្នេះលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវដែលលើកឡើងក្នុងអត្ថបទនេះគឺថ្មី ហើយពុំទាន់មានជនណាម្នាក់យកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការស្រាវជ្រាវរបស់គេឡើយ ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២៣

ហត្ថលេខា

គាន់ ផល្លី

បញ្ជីអក្សរកាត់

ACW គណៈកម្មាធិការអាស៊ានទទួលបន្ទុកស្ត្រី

Asean Committee on Women

ACWC គណៈកម្មាធិការអាស៊ានទទួលបន្ទុកស្ត្រី និងកុមារ

Asean Committee on Women and Children

ASEAN សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍

Association of South East Asian Nations

AWEN សហគ្រិនស្ត្រីអាស៊ាន

ASEAN Women Entrepreneurs

BACK គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

Bar Association of the Kingdom of Cambodia

CCWC គណៈកម្មាធិការទទួលបន្ទុកស្ត្រី និងកុមារ

Commune Committee for Women and Children

CEDAW អនុសញ្ញាស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនឹងនារីភេទ

Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women

CGA ការប៉ាន់ប្រមាណយេនឌ័រនៅកម្ពុជា

Cambodia Gender Assessment

CMDG គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហសវត្សកម្ពុជា

Cambodian Millennium Development Goals

CNCW ក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាដើម្បីស្ត្រី

Cambodia National Council for Women

COB សេចក្តីសង្កេតសន្និដ្ឋាន

Concluding Observation (by the CEDAW Committee)

COMMIT ការសម្របសម្រួលថ្នាក់រដ្ឋមន្ត្រីប្រឆាំងការជួញដូរមនុស្សនៅមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ

Coordinated Mekong Ministerial Initiative against Trafficking

CRC កាកបាទក្រហមកម្ពុជា

Cambodian Red Cross

CSES ការអង្កេតសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកម្ពុជា

Cambodia Socio-Economic Survey

CSW	គណៈកម្មាធិការទទួលបន្ទុកស្ថានភាពស្ត្រី
	Commission on the Status of Women
CWBF	សហព័ន្ធស្ត្រីអ្នកជំនួញកម្ពុជា
	Cambodian Women Business Federation
CWEA	សមាគមសហគ្រិនស្ត្រីកម្ពុជា
	Cambodian Women Enterpreneurs Association
CWPD	សមាគមនារីកម្ពុជាដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍
	Cambodian Women for Peach and Development
DOWA	ការិយាល័យកិច្ចការនារីស្រុក
	District Office of Women's Affairs
DV	អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ
	Domestic Violence
ECCC	អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
	Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
FAPW	មិត្តកាយឫទ្ធិនារីតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក
	Friend Asia Pacific WAGGGS
GBV	អំពើហិង្សាទាក់ទងនឹងយេនឌ័រ
	Gender-Based Violence
GDI	សន្ទស្សន៍អភិវឌ្ឍន៍ពាក់ព័ន្ធនឹងយេនឌ័រ
	Gender Development Issues
GEM	រង្វាស់សិទ្ធអំណាចយេនឌ័រ
	Gender Equality Meaning
GGAC	សមាគមកាយឫទ្ធិនារីកម្ពុជា
	Girl Guides Association of Cambodia
GMAG	ក្រុមការងារបញ្ជ្រាបយេនឌ័រ
	Gender Mainstreaming Action Group
GMAP	ថវិកាឆ្លើយតបយេនឌ័រ
	Gender Responsive Budgeting
HEF	មូលនិធិសមធម៌សុខាភិបាល
	Health Equity Funds

ICT	បច្ចេកវិទ្យាសារគមនាគមន៍
	Information and Communications Technology
JICA	Japan Internation Coorperation Agency
JPO	មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌
	Judicial Police Officer
LGBT	អ្នកស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា
	Lesbian, Gay, Bi-sexual and Transgender
MAFF	ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
	Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries
MCS	ក្រសួងមុខងារសាធារណៈ
	Ministry of Civil Service
MEF	ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
	Ministry of Economy and Finance
MLMUPC	ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់
	Ministry of Land Management, Urban Planning and Construction
MMR	អត្រាមរណៈភាពមាតា
	Maternal Mortality Rate
MoEYS	ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
	Ministry of Education, Youth and Sports
MoH	ក្រសួងសុខាភិបាល
	Ministry of Health
MoI	ក្រសួងមហាផ្ទៃ
	Ministry of Interior
MoJ	ក្រសួងយុត្តិធម៌
	Ministry of Justice
MoLVT	ក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ
	Ministry of Labour and Vocational Tranning
MoSAVY	ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា
	Ministry of Social Affairs, Veterans and Youth Rehabilitation

MoWA ក្រសួងកិច្ចការនារី

Ministry of Women's Affairs

MSME សហគ្រាសធុនមីក្រូ ធុនតូច និងធុនមធ្យម

Ministry of Micro, Small and Medium Enterprises

MRD ក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ

Ministry of Rural Development

NCSDD គណៈកម្មាធិការជាតិដើម្បីការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ

National Committee for Sub-National Democratic Development

NFE ការអប់រំក្រៅប្រព័ន្ធ

Non-Formal Education

NIS វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ

National Institute of Statistic

NPA-CTP II ផែនការសកម្មភាពជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការជួញដូរមនុស្សលើកទី២ (២០១៤-២០១៨)

National Plan of Action for Counter Trafficking In Persons 2014-2018

NAPPVAW II ផែនការសកម្មភាពជាតិស្ដីពីការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាលើស្ត្រីដំណាក់កាលទី២

National Action Plan to Prevent Violence Against Women 2014-2018

NRIV ផែនការនារីរតនៈទី៤ (២០១៤-២០១៨)

Neary Rattanak IV (2014-2018)

SPND ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ

Strategic Plan for National Development

PAR កំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ

Public Administrative Reform

PDWA មន្ទីរកិច្ចការនារីខេត្ត

Provincial Department of Women's Affiairs

PRA ទីភ្នាក់ងារជ្រើសរើសឯកជន

Private Recruitment of Cambodia

RGC រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

Royal Government of Cambodia

SDG	គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព
	Sustainable Development Goals
SIDA	Swedish International Development Cooperation Agency
SME	សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម
	Small and Medium Enterprise
TVET	ការអប់រំបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ
	Technical and Vocational Education and Training
TWG	ក្រុមការងារបច្ចេកទេស
	Technical Working Group
TWGG-GBV	ក្រុមការងារបច្ចេកទេសយេនឌ័រឆ្លើយតបអំពីហិង្សាទាក់ទងនិងយេនឌ័រ
	TWG on Gender sub-group on Gender-Based Violence
UNDP	កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ
	United Nations Development Programme
UNFPA	មូលនិធិសម្រាប់ប្រជាជនរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ
	United Nations Population Fund
UNICEF	មូលនិធីសម្រាប់កុមាររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ
	United Nation International Children's Emergency Fund
UNSCO	អង្គការអប់រំវិទ្យាសាស្ត្រនិងវប្បធម៌របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ
	United Nations Educational Scientific and Culural Orgazation
UNW	អង្គការសហប្រជាជាតិសម្រាប់ស្ត្រី
	United Nations Women
UNGEEW	អង្គការសហប្រជាជាតិដើម្បីសមភាពយេនឌ័រ និងបង្កើនភាពអង់អាចសម្រាប់ស្ត្រី
	United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women
USD	ដុល្លាអាមេរិក (United States Dollar)
VAC	អំពើហិង្សាលើកុមារ
	Violence Against Children
VAW	អំពើហិង្សាលើស្ត្រី
	Violence Against Women

VSS	អង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះ Victim Support Section
WAGGGS	កាយឫទ្ធិនារីពិភពលោក World Association of Girl Guides and Girl Scouts
WCCC	គណៈកម្មាធិការពិគ្រោះយោបល់ស្ត្រី និងកុមារ Women and Children's Consultative Committees

មូលន័យសង្ខេប

បច្ចុប្បន្ននេះជាសម័យសកលភាវូបនីយកម្ម មានស្ត្រី យុវតីខ្មែរភាគច្រើនបានទទួលចំណេះដឹងខ្ពង់ខ្ពស់ មានការរីកចម្រើនក្នុងវិស័យអប់រំតាមសម័យទំនើប ខ្នាតអន្តរជាតិ, មានតួនាទី ភារៈកិច្ចឋានៈ ក្នុងវិស័យនយោបាយនិងមានការទទួលមុខងារជាអ្នកដឹកនាំក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ចដូចជា ក្រុមហ៊ុនតូច-មធ្យម-ខ្នាតក្នុងស្រុកនិងអន្តរជាតិ។

រាជរដ្ឋាភិបាលប្រកាសឱ្យប្រើប្រាស់ និងអនុម័តយល់ព្រមលើពិធីសារតាមជម្រើសនៃអនុសញ្ញាស្តីពីការលុបបំបាត់ រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនារីភេទ(CEDAW) និងការលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ(Gender)។

ក្រុមប្រឹក្សាជាតិកម្ពុជាដើម្បីស្ត្រី បានជំរុញការអនុវត្ត ស្តីពីការលុបបំបាត់ រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនារីភេទ(CEDAW) ការកសាងសមត្ថភាពស្ត្រីលើគ្រប់វិស័យគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ ការកែប្រែឥរិយាបថសង្គមដែលមានការរើសអើងចំពោះស្ត្រី និងការធានាសិទ្ធិដើម្បីឱ្យស្ត្រីមានលទ្ធភាពចូលរួមយ៉ាងសកម្ម និងដោយស្មើភាពក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ។

គណៈកម្មាធិការជាតិលើកកម្ពស់សីលធម៌សង្គម តម្លៃស្ត្រីខ្មែរ បានអនុវត្តការងារតាមយុទ្ធសាស្ត្រ ពហុវិស័យលើការងារ សីលធម៌សង្គម តម្លៃស្ត្រីខ្មែរ ក្នុងគោលបំណងថែរក្សាការពារវប្បធម៌ជាតិ ធានាដល់ការគោរពសីលធម៌សង្គមនិងសុភមង្គលក្នុងគ្រួសារ ដោយលើកកម្ពស់ស្ថានភាព តួនាទី សុខុមាលភាពស្ត្រីខ្មែរ។

ក្រសួងកិច្ចការនារី បានដាក់ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រការលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ ការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនារីភេទ តាមរយៈក្រសួង ស្ថាប័ន មន្ទីរកិច្ចការនារីខេត្ត-រាជធានី ទាំង២៥ បានរួមចំណែកលើកិច្ចខំប្រឹងប្រែង និងផ្តល់ភាពអង់អាចដល់ស្ត្រី និងបានរៀបចំផែនការយុទ្ធសាស្ត្រនារីរតនៈ។ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រនេះ ក៏បានរៀបចំឡើងស្របតាមអាទិភាពក្នុងកិច្ចអភិវឌ្ឍនាពេលបច្ចុប្បន្ន និងដំណើរវិវឌ្ឍន៍ថ្មីៗនៅកម្ពុជាក្នុងតំបន់ និងសកលលោក ដែលមានការពិគ្រោះយោបល់ និងសហការយ៉ាងទូលំទូលាយជាមួយក្រសួង ស្ថាប័នតាមវិស័យ ដៃគូពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ រួមទាំងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែលបានរួមចំណែកធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងក្នុងការឆ្លើយតបបញ្ហាយេនឌ័រ និងស៊ីដរ។

ករណីពិសេសដែលជំរុញឱ្យស្ត្រីមានតម្លៃ និងមានប្រយោជន៍សម្រាប់សង្គម គឺស្ថិតនៅលើការខិតខំប្រឹងប្រែង ព្យាយាម តស៊ូ អំណត់ អត់ធន់ ឧស្សាហ៍ បំពេញសមត្ថភាពយកចំណេះដឹងបង្ហាញពីសមត្ថភាព ស្នាដៃ ភាពក្លាហានរបស់ខ្លួនប្រកបដោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ សីលធម៌ខ្ពស់ ដើម្បីធ្វើខ្លួនឱ្យក្លាយទៅជាធនធានមនុស្សមានប្រយោជន៍សម្រាប់ខ្លួនឯង ឱ្យទាន់ការវិវត្តន៍តម្រូវការរបស់សង្គមប្រទេសជាតិ និងពិភពលោក។

Abstract

Nowadays, in the era of globalization, most Cambodian women and girls have gained high education, advanced in the field of modern international education, obtained positions and responsibilities in the political field, and taken on leadership roles in the economic sector, such as small-medium companies - domestic and international scale.

The Royal Government promulgates and approves the Optional Protocol to the Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against Women (CEDAW) and the Promotion of Gender Equality (Gender).

The National Council of Cambodia for Women has promoted the implementation on the Elimination of all forms of Discrimination against Women (CEDAW); Capacity building for women in all fields, all levels, change of social attitudes that discriminate against women and guaranteeing the rights of women to be able to participate actively and equitably in the development of the nation.

The National Committee for the Promotion of Social Morality, values of Cambodian Women has implemented a multi-sectorial strategy on the social ethics and values of Cambodian women in order to preserve and protect the national culture, ensure respect for social morality and family happiness, and improve the status and role of Cambodian women.

The Ministry of Women's Affairs has put in place a strategic plan for the promotion of gender equality, the elimination of all forms of discrimination against women through the ministries, institutions, and departments of the Ministry of Women's Affairs: 25 in the capital and cities, contributed to the efforts and empowerment of women and developed a strategic plan for Neary Rattanak. This strategic plan has also been developed in line with current development priorities and recent developments in Cambodia, regionally and globally, with extensive consultation and cooperation with other relevant ministries and institutions at the national level, sub-national levels and including NGOs, which have contributed to the improved response to gender issues and CEDAW.

The special case that encourages women to be valuable and useful to society is in their hard work, determination, perseverance, diligence, take knowledge to show ability, courage with high moral dignity to be a useful human resource for herself to keep up with the evolving needs of society, nation and world.

សង្ខេបនិក្ខេបបទ

សម័យបុរាណត្រូវបានគេមើលឃើញថា ការឱ្យតម្លៃលើស្ត្រីខ្មែរមានកម្រិតខ្ពស់ ទោះបីការរើបម្រះទាមទារសិទ្ធិស្ត្រីលើពិភពលោកមិនទាន់កើតមានក៏ដោយ។ នេះជាមោទនភាពសម្បើមសម្រាប់នារីខ្មែរ ព្រោះ សូម្បីតែរបបដឹកនាំរដ្ឋក៏យកតាមគំរូមាតាធិបតេយ្យដែរ ដែលរហូតដល់ពេលនេះ យើងដឹងតាមរយៈឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រ ស្ត្រីជាមាតាក្នុងសង្គមខ្មែរ។ សម័យកាលក្រោយមករបបសង្គមផ្លាស់ប្តូរជាច្រើនតំណ តម្លៃស្ត្រីក៏ត្រូវបានធ្លាក់ចុះជាបន្តបន្ទាប់ នារីខ្មែរត្រូវជាប់ជំពាក់ប្រពៃណី រងគំនាបសង្គមនិងពាក្យដំនៀលជាច្រើន។

សង្គមខ្មែរបច្ចុប្បន្ន ទស្សនៈអវិជ្ជមានចំពោះស្ត្រីនៅតែត្រូវបានបន្តអនុវត្តដោយអន្លើដែរ ពោលគឺពុំអាចបំបាត់ចេញទាំងស្រុងនោះឡើយ ហើយនេះជាហេតុធ្វើឱ្យនារីត្រូវរងទុក្ខវេទនាទាំងផ្លូវកាយចិត្ត រងអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ បាត់បង់សិទ្ធិរស់នៅប្រកបដោយភាពថ្លៃថ្នូរនៅក្នុងសង្គម គ្មានឱកាសទទួលបានការអប់រំ។ គេបានរកឃើញបញ្ហាកុមារី យុវតី និងស្ត្រីវ័យក្មេងនៅខ្វះការអប់រំ ខ្វះចំណេះដឹងទូលំទូលាយ ខ្វះភាពស្មើគ្នា នឹងបុរស (Gender) ជីវភាពរស់នៅពឹងលើបុរស ខ្វះតម្លៃក្នុងសង្គម ទទួលរងអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និងអ្នកដទៃ រងនូវការជួញដូរ យុវតី និងស្ត្រីវ័យក្មេងរងការរំលោភបំពានផ្លូវភេទ ការជិះជាន់ពលកម្ម មានការរើសអើងប្រឆាំងនារីភេទ (CEDAW) ជាពិសេស ការងារស្ត្រីមេផ្ទះជាភរិយាមើលថែទាំកូនបម្រើសមាជិកក្នុងផ្ទះទាំងអស់ តែបុរសជាប្តីមិនឱ្យតម្លៃ "ទស្សនៈបុរសជាស្វាមីថាប្រពន្ធខ្លួននៅផ្ទះពុំមានតួនាទីអ្វី"។

គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវនេះ គឺដើម្បីលើកកម្ពស់តម្លៃស្ត្រីនៅកម្ពុជាតាមរយៈការអប់រំកុមារី យុវតី និងស្ត្រីវ័យក្មេង ឲ្យមានកម្រិតខ្ពស់ ដែលជាធនធានមនុស្សមិនអាចខ្វះបាន ដើម្បីចូលរួមអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិឱ្យជឿនលឿន។ ត្រូវជួយអភិវឌ្ឍថាមពលកុមារី យុវតី និងស្ត្រីវ័យក្មេង ដើម្បីឱ្យពួកគេក្លាយទៅជាពលរដ្ឋមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះជាតិរបស់ខ្លួន ដែលជាចំណែកក្នុងការចូលរួមរបស់ស្ត្រីខ្មែរ មានប្រយោជន៍ក្នុងសង្គម និងធ្វើឱ្យគេស្គាល់តម្លៃរបស់ស្ត្រី។

សារៈសំខាន់នៃនិក្ខេបបទនេះ គឺផ្តល់ទស្សនៈវិស័យមួយចំនួនដើម្បីរួមចំណែកបង្ហាញពីតួនាទី ភារកិច្ច ឋានៈ ការប្តេជ្ញាចិត្ត ការធ្វើការសម្រេចចិត្តរបស់ស្ត្រីខ្មែរ។ ជាពិសេស ដើម្បីលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនឹងនារីភេទនៅគ្រប់វិស័យ និងការពារតម្លៃរបស់ស្ត្រីកម្ពុជាដើម្បីឲ្យស្ត្រីបានចូលរួមចំណែកអភិវឌ្ឍប្រទេសឲ្យឈានឆ្ពោះទៅរកភាពចម្រើនរុងរឿងមានជាអាទិ៍ ការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវចំណេះដឹងរបស់កុមារី យុវតី និងស្ត្រីវ័យក្មេងឲ្យពេញលេញ ដើម្បីឲ្យពួកគេក្លាយជាស្ត្រីមានប្រយោជន៍ក្នុងសង្គម។

និក្ខេបបទនេះ ចែកជាបីជំពូក ជំពូកទី១ ៖ ស្ថានភាពទូទៅអំពីតម្លៃស្ត្រីនៅក្នុងសង្គម ជំពូកទី២ ៖ តម្លៃស្ត្រីខ្មែរសម័យសកលភាវូបនីយកម្ម ជំពូកទី៣ ៖ សារៈសំខាន់នៃតម្លៃស្ត្រីខ្មែរក្នុងសង្គម។

ជំពូកទី១ ៖ និយាយពីស្ថានភាពទូទៅអំពីតម្លៃស្ត្រីនៅក្នុងសង្គម

ជំពូកនេះ យើងបានសិក្សារកឃើញអំពី ការរស់នៅរបស់មនុស្សគ្រប់សម័យកាល តែងតែឱ្យតម្លៃស្ត្រី ខុសៗគ្នា ការប្រៀបធៀបតម្លៃស្ត្រី ពីសម័យមួយទៅសម័យមួយ តាមរយៈការស្រាវជ្រាវពីស្ថានភាពទូទៅអំពីតម្លៃស្ត្រីខ្មែរក្នុងនាសម័យ កាលកន្លងមក និងសម័យបច្ចុប្បន្នដើម្បីយកមកឆ្លុះបញ្ចាំងពីតម្លៃស្ត្រីដែលបានខិតខំ ព្យាយាមប្រឹង ប្រែងរបស់ស្ត្រីដែលសង្គមផ្តល់ឱ្យ។ យោងតាមទស្សនផ្ទាល់ខ្លួនរបស់អ្នកប្រាជ្ញនានាកាលពីសម័យមុន, ទស្សនៈខ្លះលើកឡើងថាមានសារៈសំខាន់ក្នុងសង្គម,ទស្សនៈអ្នកប្រាជ្ញខ្លះថាពុំសូវមាន ប្រយោជន៍ ជាទូទៅប្រវត្តិសាស្ត្របានបង្ហាញថាស្ត្រីកម្ពុជាធ្លាប់ឆ្លងកាត់សម័យកាលដ៏រុងរឿងក្នុង សម័យបុរាណ បន្ទាប់មកក៏អាប់អោនរួចហើយក៏រុងរឿងវិញតាមរយៈមនោគមវិជ្ជាដែលអ្នកដឹកនាំ ប្រទេសជាស្ត្រីបញ្ចេញស្នាដៃដោយខ្លួនឯង។ ប្រធានបទនេះ ជាការស្វែងយល់ និងស្រាវជ្រាវអំពី តម្លៃរបស់ស្ត្រីខ្មែរ ពីសម័យដើមរហូតដល់បច្ចុប្បន្ន ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងតម្លៃស្ត្រីខ្មែរតាមប្រវត្តិសាស្ត្រ សង្គម និងតាមទស្សនវិទូ សម័យបុរាណ និងសម័យបច្ចុប្បន្នដែលជាសម័យសកលភាវូបនីយកម្ម។

ក្នុងជីវិតរស់នៅតម្លៃរបស់មនុស្សដែលបានមកពីអ្នកដទៃ គេឱ្យស្នាដៃល្អប្រសើរ គំរូជាអ្នកដឹកនាំជោគជ័យ ធ្វើអំពើអ្វីដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់សង្គម អ្នកដទៃគេកោតសរសើរ និងធ្វើតាមគឺ ជាតម្លៃយូរអង្វែងមិនសាបសូន្យ។ រីឯតម្លៃមួយទៀតដែលអួតអាងដោយខ្លួនឯង ប្រកាសឱ្យគេដឹងៗ ដោយខ្លួនឯងនេះមិនមានតម្លៃទេ បើយើងបានធ្វើល្អទុកឱ្យអ្នកដទៃគេសរសើរទើបមានតម្លៃពិតប្រាកដ។

ស្ត្រីនិងបុរសត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅលើផែនដីនេះ ដើម្បីក្លាយជាគូគ្នា ធ្វើដំណើរជាមួយគ្នាក្នុងការអភិវឌ្ឍអ្វីគ្រប់យ៉ាងលើផែនដីនេះ ប៉ុន្តែមានរូបរាងនិងចិត្តគំនិតខុសគ្នា។ ធម្មជាតិបានផ្តល់ភាពរឹងមាំខាងផ្នែករាងកាយដល់បុរសក្នុងភាពជាអ្នកប្រយុទ្ធទើបជំរុញឱ្យបុរសភាគច្រើនប្រើប្រាស់ឥទ្ធិពលនេះដើម្បីគ្របដណ្តប់លើស្ត្រី និងចាត់ទុកស្ត្រីជាភេទទន់ខ្សោយ មិនអាចស្មើនឹងខ្លួនស្ទើរតែគ្រប់ប្រទេសទាំងអស់។ លក្ខណៈសម្បត្តិដ៏ល្អប្រសើររបស់ស្ត្រីមានភាពអស្ចារ្យ ឥទ្ធិពល និងជាពន្លឺដ៏ធំធេងនៃការបង្កើតមនុស្សដែលមានកំណើតនៅលើផែនដី។

ចរន្តសកលភាវូបនីយកម្មនេះបានជំរុញឱ្យពិភពលោក ស្ថិតក្នុងសភាពប្រកួតប្រជែងគ្រប់វិស័យ។ ការប្រកួតប្រជែងនេះមានលក្ខណៈទូលំទូលាយ ហើយរាលដាលចេញពីប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយទៀត រហូតពេញពិភពលោកដែលកំពុងមានសន្ទុះដ៏ខ្លាំងក្លាគួរឱ្យកត់សម្គាល់។

ជំពូកទី២ ៖ និយាយអំពីតម្លៃស្ត្រីខ្មែរសម័យសកលភាវូបនីយកម្ម

បច្ចុប្បន្ននេះប្រទេសជាតិត្រូវការធនធានមនុស្ស ដើម្បីកសាងប្រទេសឱ្យក្លាយជាប្រទេសសម្បូររុងរឿង បុរសនិងស្ត្រីមានសិទ្ធស្មើគ្នាដូច្នេះយើងត្រូវបង្កលក្ខណៈជំរុញរកមធ្យោបាយដើម្បីឱ្យយុវតីនិងស្ត្រីវ័យក្មេងមានការអប់រំខ្ពស់ ទទួលបានការសិក្សាដល់មហាវិទ្យាល័យឬសាកលវិទ្យាល័យដើម្បីក្លាយជាធនធានមនុស្សដ៏សំខាន់ ចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិឱ្យបានជឿនលឿន។

ការអប់រំ គឺជាទ្រព្យដ៏សំខាន់របស់មនុស្សនៅក្នុងសង្គមប្រទេសជាតិ និងពិភពលោក។ បើទទួលបានការអប់រំល្អនោះ ងាយរកការងារល្អធ្វើ និងមានជីវភាពរស់នៅខ្ពស់ នាំឲ្យមានការចាត់ចែងជីវិតបានល្អ ឬមានលទ្ធភាពរៀបចំគោលដៅច្បាស់លាស់។ ការរីកចម្រើននៃវិស័យអប់រំផ្តល់ឱ្យការកើនឡើងនៃសេដ្ឋកិច្ចដែរ។ ទស្សនៈអំពីតម្លៃអប់រំ ក៏មានភាពខុសគ្នាទៅតាមជំនាន់ និងតំបន់ផងដែរ។

ស្ត្រីដើរតួនាទីសំខាន់នៅក្នុងគ្រួសារ និងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ស្ត្រីគួរតែទទួលការអប់រំឱ្យបានច្រើនដែលអាចធ្វើទៅបាន។ ការអប់រំរបស់ស្ត្រីមានភាពប្រសើរឡើងគឺជាការសំខាន់សម្រាប់ការរីកចម្រើនឡើងនៅពេលអនាគតរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។

ប្រជាជាតិទាំងអស់នៅលើសកលលោកនេះ តែងតែមាននូវទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណីរបស់ខ្លួនរៀងៗខ្លួនដែលត្រូវបានបុព្វបុរស ជាអ្នកជំនាន់ដើមបានបន្សល់ទុកឱ្យជាសក្ខីភាពមួយ សម្រាប់កុលបុត្រកុលធីតានៃប្រទេសជាតិខ្លួនបានយល់បានដឹងនូវលក្ខណៈ វប្បធម៌ អរិយធម៌ ដែលប្រទេសខ្លួនបានរកឃើញ និងថែរក្សាជាបេតិកភណ្ឌស្នាដៃ សម្រាប់ពួកគេនាពេលជំនាន់ក្រោយ។

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាធ្លាប់មានប្រពៃណី និងទំនៀមទម្លាប់ក្នុងអតីតកាលជាឥរិយាបថផ្នែកវប្បធម៌ និងសង្គមរបស់ប្រជាជាតិ ដែលបានដាក់គំនាបទៅលើស្ត្រីឱ្យស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពមិនស្មើគ្នាជាមួយនឹងបុរស។ ឥរិយាបថទាំងអស់នោះ មានផ្នែកល្អ និងផ្នែកមិនល្អសម្រាប់ការរីកលូតលាស់របស់ស្ត្រី ក្នុងការទទួលបាននូវសិទ្ធិមនុស្ស និងចំណេះដឹង។

បច្ចុប្បន្ននេះ ស្ត្រីបានចូលរួមយ៉ាងសកម្មគ្រប់វិស័យក្នុងការអភិវឌ្ឍសង្គមជាតិ ដូចជាតួនាទីស្ត្រីនៅក្នុងគ្រួសារ ស្ត្រីក្នុងវិស័យសាធារណៈ និងនយោបាយ ស្ត្រីក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច-ឯកជន សង្គមស៊ីវិល ស្ត្រីដឹកនាំសមាគម-អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល។ ដើម្បីបង្ហាញពីសក្តានុពលរបស់ខ្លួន ក្នុងការចូលរួមចំណែកកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍សង្គមប្រកបដោយសមធម៌។

បច្ចុប្បន្នការងារស្ត្រីចូលជាសកលភាវូបនីយកម្ម ទើបអាចដើរទាន់ពិភពលោក ចំណេះដឹងបច្ចេកវិទ្យា-ភាសាបរទេសក្បួនខ្នាតដែលបានរៀនសូត្រតាមរបៀបសកលដែលប្រទេសទូទាំងពិភពលោកគេតម្រូវ ដើម្បីដើរឱ្យស្របគ្នាទូទាំងពិភពលោក។ ស្ត្រីខ្មែរបច្ចុប្បន្នអាចធ្វើអ្វីដូចបុរសដែរ ស្ត្រីអាចប្រើប្រាស់សមត្ថភាពគ្រប់គ្រងជំនួញបានល្អប្រសើរ និងរួមចំណែកជួយលើកកម្ពស់ជីវភាពគ្រួសារ សង្គម និងប្រទេសជាតិផងដែរ។

ជំពូកទី៣ ៖ និយាយអំពីសារៈសំខាន់នៃតម្លៃស្ត្រីខ្មែរក្នុងសង្គម

ក្នុងជំពូកនេះ ជាករណីសិក្សាបង្ហាញអំពីតម្លៃនៃស្ត្រីខ្មែរយើងនាសម័យសាកលភាវូបនីយកម្ម ។ បច្ចុប្បន្នស្ត្រីខ្មែរយើងមាន៥២ភាគរយនៃចំនួនប្រជាជនសរុបទូទាំងប្រទេស ក្នុងនោះស្ត្រីបានសិក្សានិងកំពុងបន្តការសិក្សាជាន់ខ្ពស់ ក៏ដូចជាសិស្ស និស្សិតជានារី មានតួលេខកាន់តែច្រើនជាងមុន។ ក្នុងនោះ ក៏មានស្ត្រីបានក្លាយជាមេដឹកនាំដូចជា ងារជាសម្តេច, ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី, បណ្ឌិតសភាចារ្យ, រដ្ឋមន្ត្រី, សមាជិកាព្រឹទ្ធសភា, សមាជិការដ្ឋសភា, រដ្ឋលេខាធិការ, អនុរដ្ឋលេខាធិការ, អភិបាលខេត្ត, អភិបាលខេត្តរង និងថ្នាក់ដឹកនាំផ្សេងៗទៀតបានច្រើនជាងមុន ដែលបានចូលរួមចំណែកយ៉ាងសកម្មក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ ដោយស្មើមុខស្មើមាត់ដូចសុភាពបុរសៗជាមេដឹកនាំនៅតាមស្ថាប័នដទៃទៀតផងដែរ។ ចំណែកផ្នែកឯកជនវិញ មានស្ត្រីជាច្រើនដែលជាអ្នកគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ច ជាអ្នកដឹកនាំក្រុមហ៊ុនតូច មធ្យម ធំនិងខ្នាតអន្តរជាតិបានជោគជ័យ គេសង្កេតឃើញនៅទីផ្សារតូច មធ្យម ធំភាគច្រើនមានអ្នកប្រកបអាជីវកម្មជាស្ត្រី។

លទ្ធផលដែលស្ត្រីបានអនុវត្តជារៀងរាល់ថ្ងៃនេះមានការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ចំពោះគ្រួសារ ដូចជាការរៀនសូត្ររបស់កូនៗ និងទ្រទ្រង់ជីវភាពរស់នៅចំពោះសមាជិកគ្រួសារ។ លទ្ធផលមុខងារជាអ្នកដឹកនាំ ដែលទទួលបានដូចបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ បានមកពីស្ត្រីខ្លួនឯង ខំប្រឹងតស៊ូ ព្យាយាមតាមការរៀនសូត្រ និងគួបផ្សំជាមួយចរិយាមារយាទថ្លៃថ្នូរ ជាគំរូសម្រាប់ស្ត្រីដទៃទៀត។

លទ្ធផលនៃការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ជាតិ ក្រោមជាតិ បានផ្តល់ឱ្យស្ត្រីនូវចំណេះដឹង និងសមត្ថភាពកាន់តែច្រើនក្នុងការបំពេញការងារ តាមរយៈការបណ្តុះបណ្តាល និងពង្រឹង សមត្ថភាពពាក់ព័ន្ធដែលផ្តល់ដោយក្រសួង ស្ថាប័នថ្នាក់ជាតិ លើប្រធានបទសំខាន់ៗ ដូចជាគោលនយោបាយ ច្បាប់ លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ ឯកសារបច្ចេកទេស ជំនាញរដ្ឋបាល និងជំនាញបច្ចេកទេស។ ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ត្រីក្នុងភាពជាអ្នកដឹកនាំក្នុងមុខងារសាធារណៈមានសារៈសំខាន់ជួយ ឱ្យស្ត្រីបំពេញតួនាទី ភារកិច្ចកាន់តែមានគុណភាព និងប្រសិទ្ធភាព។ បច្ចុប្បន្នជំនឿ និងឥរិយាបថទាំង នេះបានផ្លាស់ប្តូរបន្តិចម្តងៗ ហើយទំនាក់ទំនងយេនឌ័រនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា កំពុងតែមានការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងខ្លាំង។

ការចាប់ផ្តើមពីកុមារី យុវតី វ័យក្មេងត្រូវការខិតខំសិក្សា បំពេញចំណេះដឹង ជំនាញដើម្បីយកចំណេះដឹងដែលជាធនធានស្ត្រី សម្រាប់បំពេញការងារឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងសង្គម។ ពេលបំពេញការងារត្រូវមានជំនឿជឿជាក់ដោយខ្លួនឯង ដោយប្រើបញ្ញា ស្មារតី ខិតខំ ព្យាយាម តស៊ូ រឹងមាំ ដើម្បីបំពេញការងារតូច មធ្យម ធំដើម្បីសម្រេចគោលដៅឱ្យពិតប្រាកដ។

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន ដែលជាផ្នែកចុងក្រោយ គឺជាលទ្ធផលដែលទទួលបានពីការសិក្សា។ ស្ត្រីក្នុងសម័យសកលភាវូបនីយកម្មមានឱកាសនិងមានសមត្ថភាពទទួលបាន ចំណេះដឹង ភាសាបរទេសជំនាញ, បច្ចេកវិទ្យាអាចទំនាក់ទំនងនៅក្នុងនិងក្រៅប្រទេសជាសកល មានភាពឯករាជ្យម្ចាស់ការការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ដែលធ្វើឱ្យស្ត្រីមានឱកាសចូលរួមការងារអភិវឌ្ឍន៍ ប្រទេសជាតិគ្រប់វិស័យដូចបុរសដែរ។ លទ្ធផលទាំងអស់នេះ បានមកអំពីការទទួលស្គាល់ ការលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ និងសុខុមាលភាពសង្គមរបស់ស្ត្រីក្នុងគោលបំណងកាត់បន្ថយនិងលុប បំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនឹងស្ត្រីភេទដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានផ្ដោតយកចិត្តទុកដាក់ តាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ជាពិសេសស្ត្រីខ្លួនឯងត្រូវតែបង្កើនចំណេះដឹង បង្ហាញពីសមត្ថភាព ស្នាដៃការតស៊ូ ភាពក្លាហានរបស់ខ្លួនប្រកបដោយសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ និងសីលធម៌ខ្ពស់ ដែលសង្គមគេទទួលស្គាល់ និងឱ្យតម្លៃ។

ជារួមប្រធានបទនៃការស្រាវជ្រាវនេះ បានបង្ហាញថា ទោះជាចំនួនស្ត្រីមិនទាន់មានសមាមាត្រជាមួយនឹងបុរសក្នុងជួរអ្នកដឹកនាំក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធរបស់រដ្ឋយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏នៅតាមគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់នៃរចនាសម្ព័ន្ធដឹកនាំរដ្ឋសុទ្ធតែមានស្ត្រី ចូលរួមតាក់តែង និងអនុវត្តគោលនយោបាយព្រមទាំងវិស័យមុខងារសាធារណៈ។ ស្ត្រីបានចូលរួមគ្រប់វិស័យនៅក្នុងជួររាជរដ្ឋាភិបាលថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ តាមរយៈ មន្ទីរ ក្រសួង ស្ថាប័នរដ្ឋ ព្រឹទ្ធសភា រដ្ឋសភា រាជរដ្ឋាភិបាល ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ការងារ ឯកជន កសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម សេដ្ឋកិច្ច។ល។ ការចូលរួមរបស់ស្ត្រីជាដៃគូជាមួយបុរសគឺជាប្រការ ដែលមិនអាចខ្វះបាន។ ការងារខ្លះស្ត្រីមានភាពលេចធ្លោជាងបុរស ជាអ្នកដឹកនាំក្នុងប្រទេស និងអន្តរជាតិរួមទាំងការងារស្ម័គ្រចិត្ត សមាគម និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដែលមានអ្នកដឹកនាំជាស្ត្រីដូចជា សមាគមកាកបាទក្រហមកម្ពុជាសមាគមនារីកម្ពុជាដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍ សមាគមកាយឫទ្ធិនារីកម្ពុជា។ល។

ដូចនេះ យើងត្រូវបន្តលើកកម្ពស់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការកសាងសមត្ថភាពអប់រំដល់កុមារីយុវតី ដែលជាទំពាំងស្នងឫស្សីទាំងការអប់រំក្នុងប្រព័ន្ធ និងក្រៅប្រព័ន្ធ។ បន្តលើកកម្ពស់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីចំណេះដឹង អាកប្បកិរិយា និងការអនុវត្តជាក់ស្ដែងទាក់ទងនឹងអំពើហិង្សាលើស្ត្រីនិងកុមារី ដើម្បីស្វែងយល់អំពីឫសគល់នៃបញ្ហា និងគាំទ្រកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង រួមគ្នាដើម្បីធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្ដូរក្នុងសង្គម។ ត្រូវបន្តបង្កើតស្វែងរកការគាំទ្រមតិ និងខិតខំប្រឹងប្រែងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងដើម្បីឱ្យមានការផ្លាស់ប្ដូរឥរិយាបថសង្គមដែលរើសអើងលើស្ត្រី កុមារី និងជនងាយរងគ្រោះ។

Thesis Summary

In ancient times, the value of Cambodian women was seen as high, although the movement for women's rights in the world did not yet exist. This is a source of great pride for Cambodian women, because even the state regime has followed the sample of matriarchy which until now according to the historical documents, women is the mothers in Khmer society. After a period of social change, the value of women continued to decline, Cambodian women are subjected to many social pressures and rumors.

In today's Cambodian society, negative attitudes towards women continue to be widely practiced, they cannot be completely eradicated and this is why women suffer physically and mentally, domestic violence, lose their right to live with dignity in society and have no opportunity for education. Girls and women were found to be uneducated, lacking gender equality, women’s living is depending on men, lacking social values, experiencing domestic violence, and being trafficked. Women and girls are subjected to sexual abuse, labor oppression, and discrimination against women (CEDAW). Especially, the work of housewives, women take care of all household members, but husbands do not give value to her at all, as the husband perspective “My wife was at home and do not do any things”.

The purpose of this research is to promote the value of women in Cambodia by educating girls, young women and women to a high level, which is an indispensable human resource to contribute to the development of the country. Help develop the energy of girls, young women and women so that they become responsible citizens for their nation, which is part of the participation of Cambodian women, useful in society and make known the values of women.

The importance of this thesis is to provide some perspectives to contribute to the role, duties, status, commitment, decision-making of Cambodian women. In particular, to eliminate all forms of discrimination against women in all fields and to protect the values of Cambodian women so that women can contribute to the development of the country towards prosperity, such as improving the knowledge of girls, young women and women so that they become useful person in society.

This thesis is divided into three chapters: Chapter 1: General Situation of the Values of Women in Society, Chapter 2: Values of Khmer Women in the Age of Globalization and Chapter 3: The Importance of the Values of Khmer Women in Society.

Chapter 1 : deals with the general situation of women's values in society. In this chapter we have learned about people in all eras have always valued women differently. Comparing the values of women from one era to another by research on the general situation of Cambodian women in the past and present to reflect the women’s values who have worked hard, the efforts of women that society gives. According to the personal views of scholars in the past, some views said women are important in society, but some view said women are less useful in society. In general, history shows that Cambodian women went through a glorious period in ancient times, disgraced and then glorified through the ideology that the female leaders of the country express themselves. This topic is to explore and research the

values of Cambodian women from ancient times to the present to reflect the values of Cambodian women in the history of society and the philosophy of ancient and modern times, the era of globalization.

In livelihood, the values of people which come from other is consider as good work, role models as successful leaders, do things that are useful for society, others people are appreciated and followed are a long-term values that does not perish. Another value is self-brags that proclaiming it to others is not worth, if we have done well, let others praise it, then it is really valuable.

Women and men were created on this earth to be partners, traveling together to develop everything on earth, but with different looks and mindsets. Nature has given men physical strength as fighters, prompting most men to use this influence to dominate women and consider women as the weakest sex in almost all countries. The ideal qualities of women are marvelous, influential and the great light of human creation on earth.

This current of globalization has pushed the world to be more competitive in all areas. The competition is widespread and spreads from one country to another throughout the world with remarkable momentum.

Chapter 2 : deals with the values of Cambodian women in the age of globalization. Now a day, the nation needs human resources to build a prosperous country, men and women have equal rights, so we need to give the opportunity and find the way for girls and women to get education and have chance to go to study at college or University to become an important human resource to contribute to the development of the nation.

Education is an important asset of people in society, nation and world. If we have a good education, it is easy to find a good job and a high standard of living, which leads to better life management or the ability to set clear goals. The growth of education has given rise to economic growth. The opinions on the value of education is also vary by generation and region.

Women play an important role in the family and economically, women should get as much education as possible. Improving women's education is crucial for Cambodia's future growth.

Every nation in the world has its own traditions and customs which have been left by their ancestors as a testament for young generation to discover the culture and civilization which their country have found and preserve the heritage for future generations.

The Kingdom of Cambodia used to have cultural and social attitude that puts pressure on women to be an unequal basis with men in the past. All of these behaviors have both positive and negative aspects for women’s growth in access to human rights and knowledge.

Currently, women are actively involved in all aspects of national social development, such as: the role of women in the family, women in the public sector and politics, women in the economy-private sector, civil society, women leading associations-NGOs. These show about women potential to contribute to equitable social development.

Now a day, women's work is globalized to keep up with the world, knowledge, technology, foreign languages and rules which learned in a global way that countries around

the world are required to keep pace with the world. Cambodian women today can do the same as men, women good at business management and contribute to improve the lives of families, society and the nation as well.

Chapter 3 : discusses the importance of the values of Cambodian women in society. In this chapter, a case study shows the values of our Cambodian women in the era of globalization. Currently, Cambodian women has 52 percent of the country's population, with more and more women studying and pursuing higher education. Among them, women have become leaders such as Samdech, Deputy Prime Minister, Academician, Ministers, Senators, Members of the National Assembly, Secretaries of State, Undersecretaries of State, Provincial Governors, Deputy Provincial Governors and other leaders that actively contributed to the development of the country on an equal footing with the gentlemen as leaders in other institutions as well. In the private sector, there are many women who are successful business managers, leaders of small, medium and large companies on an international scale.

The results that women carry out on a daily basis are more responsible for the family such as: the education of the children and the livelihood of the family members. The result of leadership that describe above come from women self-striving, striving to learn and combined with noble manners as an example for other women.

The results of human resource development of national and sub-national administrations have given a greater knowledge and ability to women to perform their duties through training and capacity building provided by ministries and national institutions on key topics such as: policy, laws, documents, regulations, technical documents, administrative skills and technical skills. Empowering women leadership in public functions is important to help women fulfill their responsibilities more effectively and efficiently.

Today, these beliefs and attitudes have gradually changed and gender relations in Cambodia are changing dramatically.

Starting from girl and women, they need to study hard to complete the knowledge and skills that is a resource for women to work effectively in society. During working, women must have self-confidence, using her intellect, striving hard to do the small, medium or large work, to achieve the real goal.

In conclusion is the results of the study. Women in the era of globalization have the opportunity and ability to acquire knowledge of foreign languages, skills, technology, can communicate in domestic and abroad globally, have independence, ownership, high responsibility which gives women the opportunity to participate in national development like men. These results are based on the recognition of the promotion of gender equality and social welfare of women in order to reduce and eliminate all forms of discrimination against women, which the Royal Government has focused on in accordance with the Constitution of the Kingdom of Cambodia. In particular, women themselves must increase their knowledge, show their ability, work hard, perseverance, courage with high dignity and morality that society recognizes and values.

Overall, the topic of this research shows that although the number of women is not yet proportional to the number of men in the leadership of the state structure, but at all levels of the state leadership structure, women are involved in shaping and implementing policies in public functions sectors. Women have participated in all sectors of the Royal Government at the national and sub-national levels through departments, ministries, the National Assembly, Senate, the Royal Government, the Supreme Council of the Judiciary, private labor, agriculture, industry, economy, etc. The participation of women in partnership with men is indispensable. In some cases, women are more prominent than men as national and international leaders, including volunteer work, associations and non-governmental organizations with female leaders such as: the Cambodian Red Cross, the Cambodian Women's Association for Peace and Development and the Cambodian Women's Scouts Association, etc. .

So we need to enhance efforts to build the educational capacity of girls and young women who are the successors of human resource, both formal and non-formal education. Continue to promote research on knowledge, attitudes and practices related to violence against women and girls to understand the root causes of the problem and support women efforts for social attitudes changing. Continue to create, seek support and strive to raise awareness for changes in social attitudes that discriminate against women, girls and the vulnerable.